

EZEN JA LA TURBIEN VUORET JA RANNAT

1 Eze roikkuu vuoren laidalla

Vuorten huipuilla sijaitsevista kylistä Eze on huikaisevin. Se kurkottelee 430 metrin korkeudessa Välimeren rannalla. Muut ovat kauempana sisämaassa eivätkä aina edes yhtä jyrkkien rinteiden laitamilla.

Ranskaksi näitä kyliä kutsutaan nimellä ”perches villages”. Perches tarkoittaa orrella istumista, mikä kuvaa hyvin kylien roikkumista kallioiden laidoilla.

Monacon ja Nizzan välissä Ezestä on tullut turistikylä. Oikeastaan vain sydäntalven muutamana viikkona matkamuistoliikkeet ovat suljettuina. Silloin keskiaikaisilla kujilla on hiljaista.

Historia. Alunperin vaikeapääsyinen sijainti merkitsi hyvää vartiopaikkaa vihollista vastaan ja varmisti asukkaiden turvallisuuden. Ezen linnoittamisen aloittivat saraseenit ennen tuhatlukua. Saraseeneiksi on kutsuttu idän asukkaita, turkkilaisia, arabeja ja muslimeja. Osaltaan juuri saraseenien hyökkäykset vaikuttivat asutuksen pakenemiseen rannikolta.

Myöhemmin keskiajalla Eze oli merirosvojen hallussa. Muutenkin sen vaiheet ovat osa Välimeren sotaisaa kansainvälisyyttä. Eze on kuulunut Provencen herttualle, sitten Savoijille ja jopa turkkilaisten laivasto on hyökännyt kaupunkiin. Ranskan sotajoukkojen vuoro ryöstää osui 1600-1700 -luvulle.

Maanjäristys runteli Ezen 1887. Entisajan asukkaille veden hankinta on ollut ongelma, koska luontaisia kaivoja ei ole. Ensimmäinen kaivo Le Planetin aukiolla on vasta vuodelta 1930.

Pyhän ristin kappeli. Ezen vanhimpana rakennuksena pidetään pientä Pyhän ristin tai Valkoisten katujamunkkien kappelia, Chapelle des Penitents Blancs vuodelta 1306. Kappelissa kyläläiset päättivät Ranskaan liittymisestä 1860. Myös kaupungin portti on 1300-luvulta.

Eksoottinen puutarha. Ezen huipulla on yksi Rivieran monista eksoottisista puutarhoista. Se on perustettu 1949 vanhan linnan raunioiden ympärille. Linnan tuhosivat Ludvig XIV:n joukot 1706, kun Ranska varmisteli, ettei rannikolle jää vihollisen käyttöön sopivia tukikohtia. Komeiden kaktusten puutarha kerää pääsymaksun parhaalle näköalapaikalle.

Loistohotellit Ezen ja Kultaisen vuohen linnat. Ezen linna on ollut 1923-53 Ruotsin prinssi Wilhelmin (1884-1965) kesäasuntona. Prinssi oli muutaman vuoden naimisissa Venäjän viimeisen tsaarin Nikolai II:n serkun suuriruhtinatar, Maria Pavlovnan kanssa.

Kultaisen vuohen linna, Château de Chevre d'Or on tunnettu samannimisestä tähtiravintolasta. Huoneista ja ravintolasta avautuvat näköalat kruunaavat paikan tason.

Entisaikoina rakennuksissa viihtyivät oikeat vuohet. Nykyisin kultaisen vuohen patsas komeilee hotellin katolla. Tarinan mukaan vuohitilan emäntä myi maitoa Nizzassa ja vaihtoi rahat kultarahoiksi, jotka löytyivät kun taloa kunnostettiin hotelliksi.

Legenda kultaisesta vuohesta. Alkuperäinen tarina kultaisesta vuohesta on vanha provencelainen legenda. Se on viehättänyt erityisesti Frederic Mistralia (1830-1914), joka sai kirjallisuuden Nobelin palkinnon 1904. Hän oli maanomistajasuvun vesa ja edisti provensaalin kieltä.

Toinen kirjailija Paul Arene on jopa julkaissut kirjan "Kultainen vuohi" 1889. Yksi legendan versio kertoo maurista, joka etsii kätköpaikkaa aarteelleen. Hän näkee metsässä vuohen ja päättää piilottaa kultansa sinne, mihin vuohi menee. Matkalla mauri joutuu tappeluun, jossa aarre hajoaa. Mies pakenee luolaan, ja perässä tulee kultaiseen pölyyn peittynyt vuohi.

Toisen version mukaan kultaista vuohia seuraamalla pääsee aarteen kätköpaikkaan luolaan. Edellytyksenä kuitenkin on, että etsijä on rehellinen, muuten matkalla kohtaa vain epäonnea.

Ehkä todenmukaisin tulkinta lähtee siitä, että huimapäiset vuohet seisoskelevat jyrkillä kallion kielekkeillä. Kun aurinko osuu niihin sopivasti, ne näyttävät kultaisilta.

-Nietzschen polku rantakylään, Eze-sur-Mer

Entisaikaan Ezeen johti vain muulipolku. Nykyisin rantakylän Eze-sur-Merin ja vuorenhuipun yhdistävä polku on suosittu kävelyreitti. Se on nimetty saksalaisen filosofin Friedrich Nietzschen (1844-1900) mukaan, koska hän suuntasi reitille usein kirjoittaessaan Nizzassa kirjaa "Näin puhui Zarathustra".

Portaat alkavat Ezen vanhan portin vierestä. Alastulo vie helposti tunnin, vaikka reittiohje arvioi matkan sujuvan kolmessa vartissa. Ylösmeno riippuu kunnosta, kesän auringossa ei kannata yrittää nopeusennätystä.

Reitti on jylhää ja rinne jyrkkää. Askelmat ovat korkeita eikä kulku ole aina helppoa. Viereiset vuoret ovat paikoin kohtisuoraan leikattua kalliota. Hyvät jalkineet ovat välttämättömät.

Loppumatka rantatielle tehdään kivettyä katuja ja kierretään Villa Marguiten kylkeä.

Se on tiivistä aidattu ulkopuolisia hyökkääjiä vastaan kuin Eze aikanaan. Kävellessä näkee senkin, miten hyvin Eze on naamioitunut. Kiviset talot sulautuvat harmaaseen kallioon niin, että kylä "katoaa" näkyvistä silloinkin kun se näkyy.

-Nopea reitti rantakylään

Käpykylästä pääsee Ezen rantaan Nietzschen polkua nopeammin, jos kääntyy liikennetietä pitkin Nizzan suuntaan kulkemalla rotkon yli rakennetun komean akveduktiksi kutsutun sillan yli. Sen toisella puolella on hyvä näköalapaikka, jonne kannattaa mennä Ezeä katselemaan vaikkei pitemmälle jatkaisi.

Pienen matkan päässä sillasta alas laaksoon kääntyy chemin de Savaric. Toisella puolella tietä nousevat portaat Ezen yläpuolella sijaitsevaan kansallispuistoon vievälle polulle. Ensimmäinen poikkeama kansallispuistoon on heti rotkosillan ylittämisen jälkeen.

Savaricin tie on hyvin opastettu ja tuo nopeasti rantakylän katuverkkoon, jossa on viitoitus rantatielle.

2 Ikiaikainen näköalapaikka La Turbie

Jokainen suuri johtaja haluaa rakentaa ikuisen muistomerkin, koska pelkää tulevansa unohdetuksi. Sen tiesivät jo muinaiset roomalaiset, joiden Alppien valloituksen kunniaksi pystyttämälle monumentille turistit voivat kiivetä kaksi tuhatta vuotta myöhemmin.

Puolen kilometrin korkeuteen merenpinnasta rakennettu 50 metriä korkea muistomerkki on edelleen vaikuttava, vaikka se on yritetty tuhota moneen kertaan. Sijainti läheisen yli kilometriin nousevan Mont Agelin vuoren kyljessä on valittu niin, että patsas näkyy hämmästyttävän moneen paikkaan.

Alppien valloituksen muistomerkkiä, Trophee des Alpes ruvettiin pystyttämään Genovasta Cimieziin, Nizzan yläpuolelle, johtaneen tien, Via Julius Augustan varrelle, kun keisari Augustus oli kukistanut Rooman vallan alle alueen alkuperäisasukkaat liguuriheimot. Rooman senaatti päätti rakentamisesta kuusi vuotta ennen ajanlaskun alkua.

Muistomerkin nelikulmainen jalusta on 38 metriä leveä. Se koristettiin teksteillä, joissa ylistettiin Augustusta ja kuvattiin taisteluissa voitettuja kansoja. Jalustan päälle nostettiin pylväikkö, jonka syvennyksiin veistettiin Rooman sotajoukkojen komentajien patsaat.

Näiden 24 doorilaisen pylvään päälle oli rakennettu pyramidimainen huippu, jonka kruunasi kuusi metriä korkea keisari Augustuksen patsas. Rakennusaineena käytetty

kivi saatiin lähistöltä. Samasta kivistä on nykyinen Monacon tuomiokirkko. Rooman ajan toinen vastaava voiton muistomerkki on Romaniassa.

Rooman valtakunnan mahdin hiivuttua Lerinsin saarten luostarin perustanut Pyhä Honorat vaati monumentin hävittämistä pakanallisena paikkana. Ludvig XIV määräsi muistomerkkin tuhottavaksi 1700-luvun alussa, kun se olisi pitänyt luovuttaa Savoijin haltuun mutta räjähdys ei rikkonut ihan kaikkea.

Kunnostus alkoi 1905, kun paikalle osui rikas amerikkalainen rahoittamaan hanketta.

Osa pylväistä on nykyisin paikallaan. Katto ja keisarin patsas puuttuvat. Museo kertoo kaiken paikan historiasta.

Paras tapa eläytyä roomalaisten vallan huumaan on ihailta monumentilta ja sitä ympäröivästä puistosta aukeavaa laajaa maisemaa Italiasta Provenceen. Vieressä lännen suunnalla kohoaa koiranpää, la Tete de Chien. Idän puoleisen vuoren nimi on Mont Agel.

Liioittelematta Alppien voiton muistomerkkiä voi pitää Rivieran parhaana näköalapaikkana. Maisemien lisäksi siellä tiivistyy alueen historia.

Tropeasta tuli La Turbie. Muistomerkkin kotikylän La Turbien nimi syntyi, kun monumentin latinalainen nimi Tropea Augusti muuttui kansan suussa sopivaan muotoon. Tropee tarkoittaa englanniksi sotasaalista.

Kylää on rakennettu hyödyntämällä voitonmuistonmerkin raunioita. Ne helpottivat erityisesti arkkienkeli Mikaelille omistetun 1700-luvun barokkikirkon pystyttämistä.

La Turbie ei ole samanlainen turistikylä kuin viereinen Eze, vaan siellä on edelleen pysyvää asutusta, jopa pientä rähjäisyyttä. Aitoa kaipaavalle kylä on oikea valinta. Lounasaikaan katujen varsilla lautasten kilinä tulee kodeista eikä pelkästään ravintoloista.

Via Julia Augusta ja rue Comte de Cessole. Rue Comte de Cessole kulkee vanhaa roomalaisajan Via Julia Augustaa suoraan kohti muistomerkkiä ja sen varrella on jäljellä vanhoja kiviä. Kaupungin suihkulähde on rakennettu 1800-luvun lopussa roomalaisajan vesijohdon päähän.

Myllyportaat ja vanha pesupaikka. Kylän läpi kulkevan Grande Cornichen eli ylimmän serpentiinitien toiselle puolelle kannattaa pistäytyä. Keskustassa tien nimi on omistettu kenraali de Gaullelle, avenue General de Gaulle. Kun siltä irtaantuvat Mentonin tie ja Mont Agelin tie, kadun toiselta puolelta lähtevät portaat chemin du Moulin eli myllyn portaat. Tästä lähtee myös kävelyreitti Gorbioon, Sospeliin ja Roquebruneen.

Myllyportaiden alussa vasemmalla on hienosti entisöity kylän vanha, katettu pesupaikka. Sen kauniit maslaukset on tehty vuonna 2008, sata vuotta pesuaitaiden ja myllyjen rakentamisen jälkeen.

Mont Agelin rinteillä on Monte Carlon golfklubin vuonna 1911 perustettu kenttä 900 metriä korkealla ja 18 reiän ratoineen. Se on suurinta luksusta, mitä golfin rintamalla kyetään tarjoamaan.

La Turbiesta pääsee useita reittejä kävellen alas Monacoon, jonne vie myös vanhaa hammasradan linjaa noudatteleva polku. Kävelyreitit on selostettu osassa Monacon katot.

3 Suurten maisemien kansallispuisto

Ezen yläpuolella kansallispuisto, Parc Naturel Departemental de la Grande Corniche, tarjoaa huikaisevia näköaloja.

Ylimmän serpentiinitien nimeä kantavan puiston pinta-ala on 660 hehtaaria ja siellä on aina kulkijoita, sillä sinne tullaan autoilla koiria ulkoiluttamaan. Puistoon pääsee Nizzasta bussilla numero 82 tai bussilla numero 83 Beaulieu-sur-Meristä. Päätepysyäkkit ovat vanhan käpykylän yläpuolella, Plateau de la Justicella, oikeuden tasangolla.

Beaulieusta lähtevän bussin reitti ajaa Ezen rantakylässä sijaitsevan rautatieaseman ohi. Myöhemmin matkalla näkyy vanha Eze uljaasti. Samoin näkee sen, miten nykyisin uusi asutus on paennut kohti vuorta. Rantahuviloihin ei ole varaa muilla kuin rikkailla. Kauempana Välimerestä tontit ovat halvempia. Lisäksi uuden rakentaminen on edullisempaa kuin vanhojen talojen varustaminen.

-Kierros Nizzan suuntaan

Bussin päätepuskikiltä pääsee puiston läntisimpään osaan, jonka laidalta aukeavat näkyvät Nizzan suuntaan.

Vanha roomalainen tie, ancienne voie Romana vie kansallispuistoon ja sen laki kannattaa kiertää oikealle poikkeavan reitin kautta. Nizzan ympäröivät laaksot näkyvät hienosti ja kauempana koillisen suunnalla siintävät Mercantourin kansallispuiston korkeat vuorihuiput.

Kukkulan laella on tutka-asema, jolle johtavaa tietä pääsee takaisin lähtöpisteeseen. Välimeren laidan puolella näköalat jäävät puiden ja suuren yksityistalon taakse. Kierros vie noin tunnin.

-Ezestä Fort Reveren linnoitukselle

Kävelypolku La Turbien suuntaan ja puiston korkeimmalle paikalle Fort de Reverelle lähtee samasta kohdasta, mistä bussit kääntyvät Ezen yläpuolisen asutuksen ohittamisen jälkeen kohti Oikeuden tasankoa. Opasteet ohjaavat sekä La Triniteen että myöhemmin oikealle Fort de Reverelle.

Reitti Ezeestä Fort de Reveren linnoitukselle on koko puistoalueen komein. Nizzan suuntaan näkee pitkälle Provencen vuorille ja myös Alpeille. Vanha Ezen kylä kyyhöttää omalla pikkuvuorellaan. Ennen kuin tullaan Fort de Reverelle, ohitetaan opaskoirakoulun rakennukset.

Kun jatkaa Fort de la Reveren linnoitukselle, nousee jo 696 metrin korkeuteen. Linnoitus ei ole avoinna, mutta sen ympäri kulkee polku. Näköalat ulottuvat Nizzaan ja sen taakse Grasseen tiheästi asuttuihin laaksoihin.

-La Turbiesta Fort Reveren linnoitukselle

La Turbiesta puistoon pääsee jatkamalla kylän ohi kohti Ezeen vievää tietä D 2564. Liikenneympyrän jälkeen tien oikealla laidalla on varastoalue, sitten tulevat opasviitat oikealle. Puistoon on 15 minuuttia, Fort de la Reverelle tunti ja kymmenen minuuttia.

Alkumatka on taloille vievää tietä, niiden jälkeen polku jatkuu varsin hyvänä. La Turbie muistomerkkeineen alkaa näkyä komeasti alhaalla, sisämaan suuntaan avautuu laajoja laaksoja.

Kun polku haaraantuu, kannattaa valita merenpuoleinen reitti ja kääntyä vasempaan. Se tuo varsin pian hyvin kivetylle puiston näköalatielle.

Risteyskohtaan näkyy jo Fort de la Revere samoin kuin sitä ennen puiston 2009 valmistunut luontotalo, jossa pidetään näyttelyitä. Luontotalon takana polku, Sentier de decouverte, vie lintujen tarkkailupaikalle, josta voi seurailia myös moottorien ja betonitehtaan elämää.

Rantareitti tarjoaa näköalaa niin Italian kuin Nizzankin suuntaan. Ensimmäisen tunnelin luona voi ihmetellä kallioseinän norsunnahkaa samoin kuin Ezen vuoristokylää ja Nizzan lentokenttää. Vaikka asutus on lähellä, hiljaisuus ja luonnonrauha ovat hämmästyttäviä.

Toisen tunnelin luota vie polku varsinaiselle näköalatasanteelle, Table de Orientation. Sieltä voi ihailla oikeastaan kaikkia Alppien huippuja alkaen Mercantourin kansallispuiston pyhästä vuoresta Mont Bego.

-Polut Ezen käpykylään

Ezen käpykylään lähtevät polut luontotalon läheltä. Polku haaraantuu alempana

rinteessä kahtia. Oikealle kääntyvä on osan matkaa päällystettyä ja sitä on helpompi kulkea. Reitti tuo Ezen bussipysäkin luo, jossa on myös vanha kaivo.

Vasemmalle lähtevä polku on jyrkempi ja hankalampi. Portaat jatkuvat kadun ylittämisen jälkeen ja tuovat Marnen avenuen kohdalle. Ezen kylä jää oikealle. Molemmat polut reunustavat luonnontilaista laaksoa, jonka jyrkänteillä voi tavata vuohilauman laiduntamassa.

Autojen parkkipaikat kansallispuistossa ovat Fort de la Reveren luona ja Oikeuden tasangolla.

4 Uljaiden huviloiden rantapolku Cap d'Ail

Komeiden 1800-luvun lopun huviloiden maailmaan vie kävelyretki Cap d'Ailin rannoilla. Polku kulkee asutuksen laitaa, silti lähellä luontoa. Meri on vieressä ja vuoret melkein heti pikkupalatsien takana. Maisemaa ei pilaa uusi rakentaminen, sillä sille ei yksinkertaisesti ole ollut tilaa.

Ennen kuin Monacoon rakennettiin pilvenpiirtäjiä, se oli samanlaista huvila-asutusta. Nyt Monacon vanhoista arvotaloista on säilynyt vain muutamia.

Rantaan Monacon laidalta. Reitille pääsee suuntaamalla Monacon kauppakeskus Fontvieillestä kohti Nizzan puoleista rantaa. Jos kiertää suuren Louis II:lle nimetyn stadionin sisämaan puolelta joutuu kulkemaan teollisuuskatua, rue de L'Industrie, mutta ei Monacokaan ole pelkkää juhlaa.

Hiekkarannan, Plage Marquet, jälkeen alkaa varsinainen kävelytie, jolla on oikeastaan aina väkeä. Kivetty polku on myrskyllä vaarallinen, eikä sille saa silloin mennä. Monacosta juoksulenkille tullut tanskalaisturisti hukkui muutama vuosi sitten, kun ei uskonut varoituksia.

Muuten reitti on rantapoluista helppokulkuisin. Se on tasaiseksi päällystetty eivätkä korkeuserot ole suuria, sillä loppupään jyrkät portaot voi välttää. Jos tulee junalla Cap d'Ailin asemalle, pääsee polulle muutamalla askeleella.

Cap d'Ailin Monacon kyljen modernien rannan kerrostalojen asukkailla on todellinen paratiisipaikka. He elävät uusissa taloissa mutta aivan toisen hintatason maailmassa kuin ruhtinaskunnassa.

Turistia palvellaan Ailin lenkillä poikkeuksellisesti, sillä huviloiden kohdalle on kiinnitetty - tosin vain ranskaksi - kylttejä, jotka kertovat talojen ja asukkaiden historiasta.

Ailin nimi viittaa mehiläisiin. Cap d'Ailin rannoilla ei ole nähty köyhyyttä sen

jälkeen, kun huviloiden rakentaminen alkoi. Vauraat lomailijat hoitelivat Cap d'Ailin itsenäiseksi kunnaksi. Aikaisemmin se oli osa Monacon yläpuolista La Turbieta, Turbie-sur-Mer.

Ail ei nimessä tarkoita valkosipulia, vaan se juonnetaan provensaalin mehiläistä tarkoittavasta sanasta abaglio. Heinäkuun alussa vietetään edelleen mehiläisjuhlaa. Mehiläiset pörräävät myös vaakunassa.

Englannin sodanaikainen pääministeri Winston Churchill on kiertänyt Rivieran tarkkaan. Täällä hän on oleskellut Capponcina -nimisessä huvilassa. Sen osti lordi Beaverbrook toisen maailmansodan jälkeen toimittuaan ensin Churchillin puolustusministerinä.

Tullimiesten niemenkärki, pointe des Douaniers, tarjoaa nyt muillekin kuin salakuljettajien vahtijoille avarat näköalat. Niemen ravintola on osan syksyä suljettuna. Niemekkeen reunassa on pieni uimaranta, mutta muuten alue on tulivuoren purkauksessa syntynyttä kivikkoa. Niistä osa on kuin veistoksia ikään.

Cap Rognoson niemenkärjen kohdalla kohoaa "Le Rock". Huvilalla on viihtynyt muiden joukossa Greta Garbo. Sen jälkeen ohitetaan Cap d'Ailin rautatieasema, josta rantaan pääsee helposti.

Nuorallatanssijan huvila. Aseman jälkeen on Sacha Guitryn puutarha. Tunnettu ranskalainen näyttelijä-kirjailija hankki huvilan 1904 ja nimesi sen nuorallatanssijan taloksi. Huvilan puutarha on avoinna yleisölle. Kiipeämistä helpottavat polut ovat nyt valmiina.

Reitillä voi ihastella ja kummastella monia asioita: vaikkapa sitä, miten luodolle valetulle betonipenkille päästään. "Castel Maren", merilinnan, portaikko ei liioin jätä kylmäksi.

Kukkakallioksi nimetty huvila, "Le Roc Fleuri", on aikanaan ollut hotelli. Toisin päinkin tapahtuu kiertoa: Cap d'Ailin rannalla on varmasti maailman kauneimmalla paikalla sijaitseva retkeilymaja, entinen loistohuvila.

Malan ranta ja Eden Palace. Kävely päättyy Malan hiekkarantaan. Sitä ennen alkaa reitin vaarallisin kohta, jossa varoitetaan menemästä polulle myrskysäässä. Lopun jyrkkä portaikko voi aiheuttaa huimausta muulloinkin.

Riskit ohittaa poikkeamalla avenue F de Mayelle vaaroista varoittavien kylttien luona ennen viimeistä Malan niemenkärkeä tai hieman myöhemmin kääntymällä samalle kadulle portaita pitkin, escalier de la Solitude.

Malan rannan luona aukeaa näköala pienen lahdenpohjukan jyrkkään rinteeseen. Sinne huvilansa rakentaneet eivät tiedä Rivieran ruuhkista mitään. Osa taloista

sijaitsee rannan bussikadun kahden tunnelin välissä.

Malan niemekkeen kruunaa korkealla paikalla mutta aivan meren vieressä sijaitseva luksusasuntojen Eden Palace. Se rakennettiin viiden hehtaarin tontille 1892 hotelliksi. Yhä edelleen se hallitsee näkymää, kun tullaan Nizzan suunnasta kohti Monacoa. Kiinteistö muutettiin asunnoiksi jo 1945.

Lumieren huvilat. Eden Palacen lähellä Malan kadun risteyksessä, avenue Charles Blanc 8, on 1902 rakennettu Auguste Lumieren (1862-1954) huvila "Helios". Se toimii nykyisin sisäministeriön lomakeskuksena.

Auguste ja hänen veljensä Louis (1864-1948) olivat varsinkin elokuvan mutta myös valokuvauksen keksijöitä ja kehittäjiä. Lumieren suvulla oli alueella alunperin kolme taloa.

Malan päästä kadut tuovat Nizzan ja Mentonin bussien käyttämälle rantatielle. Turistitoimiston takana on vastikään kulttuuritiloiksi kunnostettu vanha huvila, Château des Terrasses, terassien linna, jonka rakensi brittiläinen pankkiiri 1800-luvun lopulla. Myöhemmin sen omisti vallankumouksen jälkeen länteen paennut Pietarin baletin primadonna.

Koiranpään kierto. Cap d'Ailia pääsee ihaillemaan myös vuoren rinteeltä. Pikkukylää pohjoistuulilta suojaava vuori, la Tete de Chien, koiranpää, nousee 500 metrin korkeuteen. Rantatien vuoren puoleiselta laidalta lähtee koiranpäästä kohti useita portaikkoja. Lyhin reitti nousee Cap d'Ailin kirkon kohdalta. Se on selostettu luvussa Monacon katoilla.

Reittikuvaus: helppo, rantapolku noin 2,5 kilometriä, mutta nousu katuverkkoon Malan päässä on jyrkkä. **Saapuminen:** paikallisjunalla tai Nizzan-Mentonin välisellä bussilla numero 100